

Бондаренко И. П., доктор филол. наук.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев

САМОУБИЙСТВО ДЛИНОЮ В ЖИЗНЬ (ФЕНОМЕН ТАНЕДЫ САНТОКИ /1882-1940/)

В статье рассматриваются основные этапы жизни и творческий путь одного из самых известных японских поэтов XX в., дзэн-буддиста Танаеды Сантоки (1882-1940), выясняются причины постоянного стремления поэта к самоубийству, а его беспробудное пьянство трактуется как один из способов этого самоубийства.

Ключевые слова: *Танаеда Сантока, дзэн-буддизм, самоубийство японских писателей, хайку.*

Bondarenko I., Dr. of Philology
Taras Shevchenko Kyiv National University, Kyiv

SUICIDE LIFELONG (PHENOMENON OF TANEDA SANTOKA /1882-1940/)

The article deals with the main stages of the life and career of one of the most famous Japanese poets of the XX century Zen-Buddhist Taneda Santoka (1882-1940), to investigate the cause of the poet's ongoing commitment to suicide, and his drunkenness is treated as one of the ways of committing suicide.

Keywords: *Taneda Santoka, Zen-Buddhism, the suicide of Japanese writers, haiku.*

УДК 811.521

Кобелянська О.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

МОРФОЛОГІЧНІ, ФУНКЦІОНАЛЬНІ ТА ЗВУКОСИМВОЛІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОНОМАТОПЕЇЧНОЇ ЛЕКСИКИ В ЯПОНСЬКОМУ ПОЕТИЧНОМУ ТЕКСТІ

У статті узагальнено й окреслено головні морфологічні, функціональні та звуко-символічні особливості онома-топείчної лексики в японській класичній поезії жанрів танка та хайку.

Ключові слова: *онома-топείчна лексика, звуконаслідувальні слова, звуко-символізм, танка, хайку.*

У світовій і вітчизняній лінгвістиці, мабуть, немає більш привабливої і дослідженої, а з іншого боку – більш складної та суперечливої проблеми, ніж проблема звуконаслідування в мові. Їй присвячені тисячі статей і десятки монографій лінгвістів у багатьох країнах світу. Питань звуконаслідування торкалися такі корифеї світового мовознавства, як Вільгельм фон Гумбольдт, Фердинанд де Соссюр, О. Есперсен, О.І. Бодуен де Куртене,

© Кобелянська О., 2016

М.С. Трубецької, Л. Блумфілд, Е. Бенвеніст, О.М. Пешковський, О.О. Потєбня, Л.В. Щєрба, Р. Якобсон та ін., що яскраво свідчить про їх вагомість як для лінгвістики в цілому, так і для вирішення цілої низки концептуальних мовознавчих проблем, пов'язаних із походженням мов, розвитком їх фонетичних систем, наявністю взаємозв'язку між фонемами та семантикою тощо.

Явище ономапоетії досліджувалося на матеріалі багатьох мов світу. Існує чимало досліджень також на матеріалі мов алтайської мовної сім'ї, зокрема тюркських мов: турецької, чуваської, киргизької, узбецької, башкирської, туркменської та ін. Враховуючи гіпотезу про можливу історичну спорідненість японської мови з мовами, що входять до складу алтайської мовної сім'ї, праці саме цих та інших фахівців цікавили нас у першу чергу, і саме вони тією чи іншою мірою послужили теоретичною базою нашого наукового дослідження. А загальний комплексний аналіз явища ономапоетії в алтайських мовах уперше був здійснений Г.Й.Рамстедтом[1].

Явище ономапоетії в японській мові не залишили поза своєю увагою російські японісти. Існує ціла низка наукових статей з цієї проблематики[19; 23-37; 39; 40], невеликий за обсягом навчальний посібник[22], адресований студентам-японістам (А.А. Подшиб'якіна, 2003 р.), а також дві кандидатські дисертації, захищені, відповідно, у 2004 і 2007 рр.:

а) С.В. Чиронов «Ономапоетические слова в современном японском языке (проблемы функционирования)»[41];

б) Н.Г. Румак «Теоретические и практические проблемы межъязыковых соответствий (на примере перевода ономапоетической лексики в японском языке.)»[36].

Японські лінгвісти почали досліджувати ономапоетію лише з другої половини ХХ ст.[50-52; 54-56; 58-65]. Це пов'язано з тим, що японська лінгвістична традиція до кінця ХІХ ст. не виходила за рамки етимологічних досліджень, фактично займаючись лише мовно-стилістичною інтерпретацією класичних літературних текстів.

В українській японістиці окремих питань, пов'язаних з ономапоетичною лексикою японської мови, окрім автора цієї статті [5-18], торкалися також проф. Ю.Л. Мосенкіс [20; 21] і львівська японістка Л. Богдан [2].

Семасіологічна проблема наявності особливого взаємозв'язку між фонемами та семантикою (тобто між позначенням та позначеним) в окремих мовах вивчалась досить ретельно. Не є винятком у цьому плані також українська і японська мови. Проте компаративних досліджень, як і досліджень у межах суто прагматичного семасіологічного напрямку, де на перше місце виходить аналіз значень у реальній конкретній комунікації, тексти, дискурсі тощо з урахуванням різноманітних побіжних чинників, майже не проводилось. А тому саме ця проблематика і стала тим загальним фоном, на якому ми спробували експериментально дослідити проблему евристичного сприйняття семантики іншомовних звуконаслідувань носіями двох неспоріднених мов – української та японської. Був проведений лінгвістичний експеримент, мета якого полягала у виявленні можливості адекватного евристичного сприйняття семантики японської ОЛ (*ономапоетичної лексики*) українцями і, навпаки, українських ОС (*ономапоетичних слів*) японцями. Отже, йшлося про спроможність індивіда розпізнати значення іншомовних звуконаслідувань, фонетичне оформлення яких в іноземній мові часто кардинально відрізняється від звукового оформлення аналогічних за своєю семантикою слів у рідній мові.

Результати експерименту, які були узагальнені і наведені нами у доповіді на III-х сходознавчих читаннях А.Ю. Кримського (Київ, Інститут сходознавства НАН України, 1999) [5], а також у відповідній статті під назвою «Евристичне сприйняття семантики іншомовних звуконаслідувань (на матеріалі української та японської мов)» [7], дають всі підстави зробити два важливі висновки, а саме:

1. Той факт, що індивід, абсолютно не знайомий з тією чи іншою іноземною мовою (а для участі в нашому експерименті були відбрані саме такі), здатний адекватно семантизувати специфічні іншомовні лексичні одиниці, свідчить не лише про об'єктивну фонетичну вмотивованість більшості звуконаслідувань у будь-якій мові, а й про певну звукову та семантичну універсальність цих слів.

2. Те, що українські мовці загалом дали 45% правильних відповідей, тоді як японці розпізнали семантику понад 65% ономатопоемом невідомої їм мови, підтверджує гіпотезу, що мовці багатого на ЗНЛ мови більш здібні до сприйняття звуків та адекватного евристичного розпізнання семантики іншомовних слів порівняно з носіями тієї мови, де ОЛ є менш поширеною [7: 60-61].

В діякронічному плані еволюційний шлях становлення ономатопеїчної системи сучасної японської мови, за нашими спостереженнями, був такий:

перший етап – існування єдиної первісної узагальненої форми звуконаслідування;

другий етап – поява (не обов'язкова!/) кількох фонетичних семантично тотожних варіантів первісної звукової форми, диференційні ознаки в яких фіксуються переважно на рівні приголосних;

третій етап – поступова звукова диференціація одного з фонетичних варіантів (або безпосередньо первісної форми) на рівні голосних звуків (а саме тональність голосних в японській мові є семантично значимою) з одночасним семантичним розмежуванням, що сприяє появі в мові, хоч усе ще близьких за значенням, проте вже не абсолютно синонімічних ономатопоемом [докл. про це див.: 15].

Ми схильні розглядати використання ОС у японській класичній поезії як один із видів звукопису. Проте палітра художньо-стилістичних функцій ономатопоемом у поетичному тексті в цілому значно багатша. Перелік художньо-стилістичних функцій ОЛ містить:

звукобразжальну,

deskриптивну,

ідентифікаційну,

визначальну,

симпліфікативну,

естетичну,

експресивну функції,

а також функцію *інтенсифікації емоційного впливу* та функцію *економії мовних засобів*.

Широке залучення звуконаслідувальної і дієобразжальної лексики, семантиці якої властиві яскрава образність, експресивність та емоційність, давало змогу японським поетам мінімальними мовними засобами створювати оригінальні поетичні образи, уміщувати в лаконічні строфічні форми *хайку* чи *танка* значний за своїм обсягом і глибиною зміст, здатний на підсвідомому рівні пробуджувати в серцях читачів відповідні асоціації й викликати аналогічні авторським почуття-реакції. Такого роду компресія

поетичного тексту робила його не тільки максимально лаконічним, але водночас і цілком завершеним.

Окрім посилення образності та компресії поетичного твору, ОЛ виконує в поетичному тексті цілу низку допоміжних, але не менш важливих у художньо-стилістичному плані функцій. Серед них передусім слід назвати такі:

а) конкретизацію емоційного сприйняття того чи іншого об'єкта дійсності, явища природи, ситуації, дії тощо;

б) паралелізацію чи поєднання (зіставлення, уподібнення) вражень, емоцій, почуттів, породжених як візуальним, так і слуховим сприйняттям;

в) контрастивне протиставлення вражень, емоцій та почуттів, породжених сприйняттям того чи іншого об'єкта, явища тощо [докл. *про це див.*: 13; 16].

За нашими спостереженнями, у своїх творах японські поети надають перевагу двоскладовим редулькованим ономапоетомам із суфіксом (часто квазісуфіксом) と [to] або ж постфіксами は [wa], の [no], に [ni]:

うかうかと [uka-uka-to],

りんりんと [rin-rin-to],

さらさらと [sara-sara-to],

ひやひやと [hiya-hiya-to],

よろよろは [yoro-yoro-wa],

さまざまの [sama-zama-no].

Трискладові редульковані ОО в класичній поезії вживаються значно рідше, проте і в цьому випадку вони зазвичай «ускладнюються» відповідними суфіксами чи постфіксами:

ちらりちらりや [chirari-chirari-ya],

ところどころに [tokoro-dokoro-ni] тощо.

Окрім усього іншого, це зумовлено ще й тим, що ономапоетичні лексеми, які в результаті мають п'ятискладову (2+2+1) чи семискладову (3+3+1) морфологічну структуру, органічно «вписуються» у строфічні форми *хайку* і *танка*, зокрема в першій чи третій рядки у першому випадку (5-7-5) або в другий, четвертий та п'ятий – в іншому (5-7-5-7-7), де вони зазвичай і розташовані.

Явище звуко символізму в поетичних творах, як правило, досліджується на основі всієї лексики, але завдання, яке ми ставили перед собою в цьому випадку, полягало в тому, щоб переконатися, наскільки повно загальнономовні звуко символічні характеристики віддзеркалюються безпосередньо в японській ОЛ, насамперед у тій, що найчастіше трапляється в поетичних текстах.

Лінгвостатистичними експериментами японських дослідників С. Дадзаї та С. Уему-рою було доведено, що для більшості носіїв японської мови відповідні голосні звуки асоціюються:

「あ」 [A] – з високим, великим;

「い」 [I] – тонким, гострим;

「う」 [U] – темним, тупим;

「え」 [E] – світлим, веселим;

「お」 [O] – круглим, важким.

Тоді як за даними вітчизняних фахівців у свідомості українців ці голосні передусім пов'язуються:

- [А] – з уважністю, інформативністю;
- [О] – тривогою, хвилюванням;
- [У] – загрозою, небезпекою;
- [І] – ніжністю, смішлівістю;
- [Е] – ліричністю.

Перелік семантичних асоціацій японців, пов'язаних із голосними звуками, можна доповнити стійкими асоціативними образами «минуле», «сучасне», «майбутнє», сформованими у свідомості японців завдяки певним фонетико-граматичним особливостям темпоральної системи японської мови, яка є досить чіткою і сталою.

Оскільки минулий час японських дієслів і прикметників утворюється за допомогою граматичних формантів, у складі яких міститься голосний [А] (*-та, -тта, -нда, -йта, -йда, -камта*), це сприяло формуванню у свідомості мовців стійкого асоціативного зв'язку цього голосного з «минулим», тобто дією чи ознакою (для японських прикметників категорія часу теж властива), наявною в минулому.

Голосні звуки [І], [У], [Е] або залишаються «нейтральними», або ж асоціюються з «нинішнім», «сучасним», «актуальним», оскільки часто фігурують у складі відповідних формантів японських дієслів (*-mel/-del ipy/imasy/; -mel/-del apy lapimasy/*).

Голосний [О] входить до складу формантів, за допомогою яких утворюються розмовні наказові форми дієслів (*-о, -йо*), а тому він і викликає відповідні асоціації, пов'язані з діями в «майбутньому».

Приголосні ж звуки у японців, зазвичай, викликають:

- [К] – відчуття сухості;
- [S] – відчуття приємності, вологості;
- [Т] – відчуття сили, чоловічого начала;
- [N] – відчуття липкості;
- [Н] – відчуття легкості, відсутності опору (спротиву);
- [М] – відчуття круглості, жіночого начала;
- [У] – відчуття м'якості, слабкості, податливості;
- [W] – відчуття крихкості, невпевності.

Асоціативна палітра українців у цьому випадку інша. Відповідні приголосні пов'язуються в нашій свідомості:

- [Р] – із загрозою і небезпекою;
- [Л] – лагідністю, ніжністю;
- [Ш] – тишею;
- [Б] – раптовістю;
- [В] – м'якістю, в'ялістю;
- [Ж, З] – енергійністю, жвавістю;
- [М, Н] – дівістю;
- [К, П, С, Т, Ф] – нейтральністю.

Результати аналізу звукосімволізму на базі японської ОЛ, по-перше, свідчать про те, що палітра звукосімволічних значень, притаманних голосним приголосним у складі одного з найдавніших шарів питомої японської лексики, яким, безумовно, є ОС, значно ширша, ніж звукосімволіка, властива окремим звукам у складі звичайної лексики. По-друге, цей факт, а також повна відповідність звукосімволічної семантики голосних

та приголосних у складі ОС асоціативним символічним значенням звуків у складі звичайної японської лексики, які виокремлюються японськими фахівцями, дало підстави висунути гіпотезу про те, що саме на основі звуко символіки звуконаслідувальних слів значною мірою формувалася система звуко символічних значень, притаманних сучасній японській мові в цілому.

Узагальнюючи, зазначимо, що в ході тривалого і всебічного дослідження нами японської онома топеїчної лексики був підтверджений факт наявності в японській мові значно більшої порівняно з іншими мовами світу кількості звуконаслідувальних слів, їх активне використання не лише в літературній мові, зокрема поезії, драматургії, окремих фольклорних жанрах, але і в сучасній розмовній мові, у мові дуже популярних нині коміксів-*манга*, рекламних текстах тощо. Природу такого багатства японської мови на звуконаслідувальну лексику ми пояснюємо як певними внутрішньомовними чинниками (особливостями фонетичної та морфологічної систем цієї мови, способів словотворення тощо), так і деякими позамовними факторами, найсуттєвішим серед яких, на нашу думку, є геофізично зумовлена й історично підтверджена залежність японців від цілої низки постійних природних катаклізмів, які регулярно з покоління в покоління повторюються у природі – землетрусів, тайфунів, цунамі, зсувів ґрунту). Будь-яку безпосередню взаємозумовленість або прямиий зв'язок між історичним етапом розвитку тієї чи іншої мови, її досконалістю, довершеністю тощо і кількістю в ній звуконаслідувальних слів ми категорично відкидаємо. Адже попри значну кількість звуконаслідувань у японській мові за багатством лексичного складу, рівнем досконалості граматичної системи, стилістичним розмаїттям тощо, як і за досягненнями в галузі художньої літератури, японська мова, безперечно, належить до числа найрозвиненіших мов світу.

ОЛ, що міститься в літературно-художніх текстах, зокрема в японській поезії, поклика на посилити образність, експресивність, емоційність поетичних творів або надати мові героїв живого розмовного звучання, якщо йдеться про прозу чи драматургію. При цьому ми схильні розглядати також використання онома топеїчних слів у японській класичній поезії як один із видів звукопису. Структурно-семантичні особливості японської онома топеїчної лексики дали змогу японським поетам не лише створювати яскраві поетичні образи, але й сприяли компресії поетичного тексту, робили його лаконічним і водночас цілком завершеним. Окрім значного посилення образності та сприяння компресії поетичного твору, онома топеїчна лексика виконує в поетичному тексті ще цілу низку допоміжних функцій, зокрема конкретизує емоційне сприйняття того чи іншого об'єкта дійсності, явища природи, ситуації, дії тощо, поєднує їх візуальні й акустичні характеристики чи іноді, навпаки, сприяє контрастивному протиставленню відповідних вражень, емоцій і почуттів, породжених сприйняттям того чи іншого образу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рамстедт Г. Введение в алтайское языкознание / Рамстедт Густав Йохан. – М.: Иностранная литература, 1957. – 255 с.
2. Богдан Л. Структурно-семантичні особливості японської дитячої онома топеїчної лексики // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Серія «Східні мови та літератури» / Леся Богдан. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. – № 16. – С. 4-7.

3. Бондар О. Методичні вказівки з курсу «Історія японської мови» / Олександр Бондар, Андрій Бучнев, Сусуму Уемура. – Київ: КНУ, 2005. – 85 с.
4. Бондар О.І. Японсько-алтайські лексичні паралелі і ностратична прामова // Мовні і концептуальні картини світу / О.І. Бондар. – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. – Вип. 40. – С. 7-12.
5. Кобелянська О.І. Евристична семантизація японської ономапоетичної лексики носями української та російської мов (експериментальне дослідження) / О.І. Кобелянська // III сходознавчі читання А. Кримського: міжнародна наук. конф., присвячена 80-річчю від дня народження О. Прицака: тези доп. – К.: Ін-т сходознавства, НАН України, 1999. – С. 45.
6. Кобелянська О.І. Дещо про диференціацію звуконаслідувань в японському та європейському мовознавстві / О.І. Кобелянська // IV сходознавчі читання А. Кримського: міжнародна наук. конф., присвячена 2000-й річниці християнства (13-15 вересня 2000 р.): тези доп. – К.: Ін-т сходознавства НАН України, 2000. – С. 54-55.
7. Кобелянська О.І. Евристичне сприйняття семантики іншомовних звуконаслідувань (на матеріалі української та японської мов) // Записки з українського мовознавства / О.І. Кобелянська. – Одеса, 2000. – Вип. 10. – С. 50-61.
8. Кобелянська О.І. Типологія звуконаслідування в європейському і японському мовознавстві // Сходознавство / О.І. Кобелянська. – Київ, 2000. – № 9-10. – С. 11-26.
9. Кобелянська О.І. Ономапоетична лексика давньої японської мови / О.І. Кобелянська // XIII сходознавчі читання А. Кримського: міжнародна наук. конф. (22-23 жовтня 2009 р.): тези доп. – Київ: Ін-т сходознавства НАН України, 2009. – С. 116-118.
10. Кобелянська О.І. Звукосимволізм в японській мові як об'єкт семасіологічного дослідження // Мовні та концептуальні картини світу / О.І. Кобелянська. – К.: Вид. дім Дмитра Бураго. – 2009. – Вип. 25 (Ч. 2). – С. 60-64.
11. Кобелянська О.І. Японська ономапоетична лексика: лінгводидактичний аспект // Мовні та концептуальні картини світу 2009. Зб. наук. праць (Доповіді першої міжнародної наукової конференції з японістики) (22-23 жовтня 2009 р.) / О.І. Кобелянська. – К.: Вид. дім Дмитра Бураго. – 2009. – Вип. 27. – С. 33-46.
12. Кобелянська О.І. Фоностилістичні функції звукопису в японській поезії / О.І. Кобелянська // XIV сходознавчі читання А. Кримського: міжнародна наук. конф. (13-15 травня 2010 р.): тези доп. – Київ: Ін-т сходознавства НАН України, 2010. – С. 131-134.
13. Кобелянська О.І. Звукопис і стилістичні функції ономапоетичної лексики в японській класичній поезії // Мовні та концептуальні картини світу / О.І. Кобелянська. – К.: Вид. дім Дмитра Бураго. – 2010. – Вип. 28. – С. 33-41.
14. Кобелянська О.І. Вокальний звукосимволізм японської ономапоетичної лексики / О.І. Кобелянська // XV сходознавчі читання А. Кримського: міжнародна наук. конф. (2011 р.): тези доп. – Київ: Ін-т сходознавства НАН України, 2011. – С. 36-42.
15. Кобелянська О.І. Діахронічні зміни в семантиці японської ономапоетичної лексики поезії // Мовні та концептуальні картини світу / О.І. Кобелянська. – К.: Вид. дім Дмитра Бураго. – 2011. – Вип. 35. – С. 48-54.
16. Кобелянська О.І. Особливість і універсальність японського вокального звукосимволізму (на матеріалі японської та європейської поезії) // Східний Світ / О.І. Кобелянська. – Київ, 2011. – № 4. – С. 111-120.

17. Кобелянська О.І. Консонантний звуко символізм японських ономапоетом // Мовні і концептуальні картини світу. – К.: Вид. дім Дмитра Бурого. – 2012. – Вип. 40. – С. 55-63.
18. Кобелянська О.І. Японська ономапоетія у світлі європейської лінгвістичної традиції // Вісник Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова. Філологія: мовознавство / О.І. Кобелянська. – Одеса, 2012. – Т. 12. – Вип. 4. – С. 49-58.
19. Коршикова Т.Л. Звуковий склад японських ономапоетів // Слово і образ / Т.Л. Коршикова. – М.: Муравей, 1990. – С. 66-69.
20. Мосенкіс Ю.Л. Спорідненість тюркських мов із корейською та японською і місце алтайської мовної надродини у давній євразійській історії // Мова та історія / Ю.Л. Мосенкіс. – К., 2004. – Вип. 73. – С. 113-117.
21. Мосенкіс Ю.Л. Порівняльно-історичне і зіставно-типологічне мовознавство у викладанні японської мови в Україні // Мова та історія / Ю.Л. Мосенкіс. – К., 2005. – Вип. 84. – С. 115-117.
22. Подшибякина А.А. Ономапоетическая лексика в японском языке: Учебное пособие для студентов востоковедных вузов / А.А. Подшибякина. – М.: Муравей, 2003. – 63 с.
23. Поливанов Е.Д. Одна из японо-малайских параллелей // Статьи по общему языкознанию / Евгений Дмитриевич Поливанов. – М.: Наука, 1968. – С. 143-145.
24. Поливанов Е.Д. К работе о музыкальной акцентуации в японском языке (в связи с малайскими) / Евгений Дмитриевич Поливанов // Статьи по общему языкознанию. – М.: Наука, 1968. – С. 146-155.
25. Поливанов Е.Д. Субъективный характер восприятий звуков языка // Статьи по общему языкознанию / Евгений Дмитриевич Поливанов. – М.: Наука, 1968. – С. 236-253.
26. Поливанов Е.Д. По поводу «звуковых жестов» японского языка // Статьи по общему языкознанию / Евгений Дмитриевич Поливанов. – М.: Наука, 1968. – С. 295-305.
27. Румак Н.Г. Японская ономапоетія с точки зрения проблемы звуко символізма // Тезисы к докладу на научной конференции МГУ («Ломоносовские чтения») / Н.Г. Румак. – М., 2002. – С. 177-178.
28. Румак Н.Г. К вопросу об изучении ономапоетической лексики японского языка // Вестник МГУ. Серия 13. Востоковедение / Н.Г. Румак. – М., 2003. – № 1. – С. 43-48.
29. Румак Н.Г. Японская ономапоетія с точки зрения проблемы звуко символізма // Вестник МГУ. Серия 13. Востоковедение / Н.Г. Румак. – М., 2003, № 2. – С. 69-73.
30. Румак Н.Г. Проблема поиска межязыковых соответствий (ономапоетическая лексика японского языка) // Тезисы к докладу на научной конференции МГУ («Ломоносовские чтения») / Н.Г. Румак. – М., 2003. – С. 240-241.
31. Румак Н.Г. Проблема адекватности при переводе японской ономапоетії // Тезисы к докладу на научной конференции МГУ («Ломоносовские чтения») / Н.Г. Румак. – М., 2004. – С. 86-90.
32. Румак Н.Г. Японская ономапоетія и перевод поэзии хайку (на примере хайку Кобаяси Исса) // Тезисы к докладу на научной конференции МГУ («Ломоносовские чтения») / Н.Г. Румак. – М., 2005. – С. 132-135.
33. Румак Н.Г. Проблемы переводимости и адекватности при переводе японской ономапоетії // Сборник материалов межвузовской научной конференции студентов «Языки мира. Мир языка» / Н.Г. Румак. – М., 2005. – С. 47-51.

34. Румак Н.Г. Лексические проблемы перевода на примере перевода японской онома-топии // Материалы межвузовской научно-практической конференции «Актуальные проблемы преподавания практического курса перевода в вузе» / Н.Г. Румак. – М., 2005. – С. 328-340.
35. Румак Н.Г. Адекватность перевода японских ономапоэтических единиц на русский язык и анализ текста // Материалы научной конференции 16-17 июня 2006 года «Проблема текста в гуманитарных исследованиях» / Н.Г. Румак. – М., 2006. – С. 88-89.
36. Румак Н.Г. Теоретические и практические проблемы межъязыковых соответствий (на примере перевода ономапоэтической лексики в японском языке): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.22 / Наталья Григорьевна Румак. – М.: Институт стран Азии и Африки при МГУ имени М.В. Ломоносова, 2007. – 163 с.
37. Румак Н.Г. Теоретические и практические проблемы межъязыковых соответствий (на примере перевода ономапоэтической лексики в японском языке): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.22 / Наталья Григорьевна Румак. – М.: Институт стран Азии и Африки при МГУ имени М.В. Ломоносова, 2007. – 24 с.
1. Уемура Сусуму. Курс лекцій з історії японської мови / Сусуму Уемура. – К.: КНУ імені Т. Шевченка. – [EP]. – Режим доступу: <http://>
2. Фролова О.А. Эмоционально-оценочные существительные в лексике и фразеологии японского языка // Экспрессивность лексики и фразеологии / О.П. Фролова. – Новосибирск: Изд-во НГУ, 1983. – С. 114-122.
3. Фролова О.П. Ономапоэтические слова японского языка в функции экспрессивной характеристики человека и их системные связи // Системные отношения на разных уровнях языка / О.П. Фролова. – Новосибирск: Изд-во НГУ, 1988. – С. 65-70. – [EP]. – Режим доступу: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=75889>
4. Чиронов С.В. Ономапоэтические слова в современном японском языке: проблемы функционирования: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.22 / Чиронов С.В. – М. МГУ, 2004. – 221 с. – [EP]. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/94794.html> (12.02.10).
5. Юсип-Якимович Ю.В. Ономапоэзия як абсолютна та семантична мовна універсалія // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія філологія / Ю.В. Юсип-Якимович. – № 3, 1998. – С. 40-45.
6. Юсип-Якимович Ю.В. Словотвірні ономапоетичні моделі народної мови як джерело для передачі звукових вражень в українській імпресіоністській поезії. – [EP]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Filol/2010_22/rec/vovchenko.pdf
7. Юсип-Якимович Ю.В. Моделирование системы звуконаследовательной лексики: Семантика. Фонетика. Словотвір. Монографія/ Юлія Василівна Юсип-Якимович. – Ужгород: Гражда, 2006. – 212 с.
8. Яковсон Р.О. Звук и значение // Избранные работы / Роман Осипович Яковсон. – М.: Прогресс, 1986. – С. 30-91.
9. Яковсон Р.О. О лингвистических аспектах перевода // Избранные работы / Роман Осипович Яковсон. – М.: Прогресс, 1986. – С. 361-368.

10. Якобсон Р., Фант Г.Р., Хале М. Введение в анализ речи. Различительные признаки и их корреляты / Р. Якобсон, Г.Р. Фант, М. Хале. – [EP]. – Режим доступа: (<http://www.alingva.ru/index.php/2010-05-24-19-29-23/3-2010-05-24-19-18-23>).
11. Bilfeldt Н.Н. Onomatopoeica im Sorbischen und Deutschen // Zeitschrift für Slavistik / Bilfeldt Н.Н. – 1982. – № 3. – Р. 323-331.
12. Bilfeldt Н.Н. Ономастопозитика в сербобульничком и немецком // IX Международный съезд славистов (Киев. Сентябрь. 1983): материалы дискуссии. Языкознание / Н.Н. Bilfeldt. – К.: Наукова думка, 1986. – С. 217-222.
13. [АокиШьороку] 青木昭六宮沢賢治の作品に見られるオノマトペの英訳文に基づいて (Miyazawa Kenji-nosaku hin-nimirageru onomato-pe-noeigobun-nimotozuite – «Порівняння японських та англійських ономато-поетичних виразів в англомовних перекладах творів Міядзави Кенджі») // 「人間文化:愛知学院大学人間文化研究所紀要」 [Ningen Bunka, Aichi Gakuin Daigaku Ningen Bunka Kenkyujo Kiyo] (18) / Шьороку Аоки. – 2003. – № 9. – С. 1-55 (348-402).
14. [Таморі Ікухіро] 田森育弘良 「日本語オノマトペの研究」 (Nihon-goonomato-pe-nokenkyu) – «Дослідження японської ономастопеї» / Ікухіро Таморі. – Кобе: Кобе шьокадай гакукен кюдзьо, 1991. – 220 с.
15. [Учіда Хіроші] 内田洋擬音・擬態語の仏訳について (Gion-Gitaigo-nofuyakunitsuite – «Про переклад французькою мовою звуконаслідувальних і звукообразних слів японської мови») // Kanazawa Daigaku Bungakubu Ronshu Bungakuka-hen / Хіроші Учіда. – 1996. – №16. – С. 65-80.
16. [Соссюр Ф. де] Saussure, Ferdinand de. Gengogakugenron (ソッシュール・言語学原論 – «Основи мовознавства») / Trad. de H. Kobayashi 「小林英夫訳」 / Ferdinand de Saussure. – Tokyo: Okashoin, 1928. – 572 с.
17. [Аманума Ясусі] 天沼寧 「擬音語・擬態語辞典」 (Gion-gogitai-gojiten – «Словник звуконаслідувальних та звукообразжальних слів») / Ясусі Аманума. – Tokyo: Токиодо, 1974. – 396 с.
18. [Асано Цуруко] 「朝野鶴子 「擬音語・擬態語辞典」 (Gion-gogitai-gojiten – «Словник звуконаслідувальних та звукообразжальних слів») / Цуруко Асано. – Tokyo: Кадокава-шьотен, 1985. – 371 с.
19. [Атода Тошіко, Хошіно Кадзуко] 阿刀田稔子・星野和子 「擬音語擬態語使い方辞典」 (Gion-gogitai-gotsukai-katajiten – «Словник способів використання звуконаслідувальних та звукообразжальних слів») / Тошіко Атода, Кадзуко Хошіно. – Tokyo: Сотакуша, 1995. – 614 с.
20. Большой японско-русский словарь: в 2-х томах / Под ред. акад. Н.И. Конрада. – М.: Советская энциклопедия, 1970.
21. [外国人のための基本語用例辞典] (Gaikokujin-notame-nonihon-goyoreijiten – «Словник базової японської лексики для іноземців»). – Tokyo: Бунка-чьо, 1971. – 1123 (+188) с.
22. [Мацумура Акіра, Ямагучі Акіхо, Вада Тошімаса] 松村明、山口明徳、和田利政 「古語辞典」 (Кого-дзітен – «Словник давньояпонської мови») / Укладачі: Акіра Мацумура, Акіхо Ямагучі, Тошімаса Вада. – Tokyo: Обунша, 1994. – 1535 с.
23. [Nihonkoku-godaijiten] 「日本国語大辞典(全20巻)」 («Великий словник японської мови: в 20 томах»). – Tokyo: Шьогаккан. – 1972-1976.

24. [ОноМасахиро] 「擬音語・擬態語 4 500 日本語オノマトペ辞典」 (Gion-gogitai-gonihon-go 4500 onomatopejiten – «4 500 звуконаслідувальних та звукообразальних ономатопоетичних слів японської мови: Словник») / Токіо: Шьогакукан, 2007. – 701 с.
25. [Хіната Сігео] 日向茂男 「擬音語擬態語の読本」 (Gion-gogitai-go-notokuhon – «Звуконаслідувальна та звукообразальна лексики: книга для читання /Хрестоматія») / ШігеоХіната. – Токіо: Шьогакукан, 1991. – 316 с.
26. [Чанг Андро С. (Chang Andrew S.)] チャン、アンドルー 「和英擬態語擬音語分類用法辞典」 (Va-eigitai-gogion-gobunruiyohojiten – «Японсько-англійський ономатопоетичний словник (класифікаційного типу») / Андро С. Чанг (AndrewS. Chang).– Токіо: Тайшюкан-шьотен, 1990.– 554 с.
27. [Ямагучі Накамі] 山口仲美 「暮らしのことば擬音・擬態語辞典」 (Kurashi-nokotobagion-gitai-gojiten – «Словник звуконаслідувальних та звукообразальних слів повсякденного вжитку») / Накамі Ямагучі. – Токіо: Коданша, 2003. – 606 с.
28. [Ясано Цуруко, Кіндаїчі Харухіко] 浅野鶴子、金田一春彦 「擬音語擬態語辞典」 (Ясно-gogitai-gojiten – «Словник звуконаслідувальних та звукообразальних слів») / Цуруко Ясано, Харухіко Кіндаїчі. – Токіо: Кадокава-шьотен, 1988. – 371 с.

Кобелянская О.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев

МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ, ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ И ЗВУКОСИМВОЛИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ОНОМАТОПОЭТИЧЕСКОЙ ЛЕКСИКИ В ЯПОНСКОМ ПОЭТИЧЕСКОМ ТЕКСТЕ

В статье обобщены и обозначены основные морфологические, функциональные и звуко-символические особенности ономатопоетической лексики в японской классической поэзии танка и хайку.

Ключевые слова: ономатопея, ономатопоетическая лексика, звукоподражательные слова, звуко-символизм, танка, хайку.

Kobelyanska O.

Taras Shevchenko national university of Kiev, Kiev

MORPHOLOGICAL, FUNCTIONAL AND SOUND SYMBOLIC FEATURES OF ONOMATOPOEIC VOCABULARY IN JAPANESE POETRY

The article summarizes and outlines the main morphological, functional and sound symbolic features of onomatopoeic lexics in Japanese classical poetry of the genres – haiku and tanka.

Key words: onomatopoeia, onomatopoeic vocabulary, sound symbolism, tanka, haiku.